

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Caput XII. De Officio parvo Beatae Virginis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

ad gratiarum incrementa. Per noctem finis exprimitur occupationum, perturbationum fuga, omnium laborum oblivio: *Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam usque ad vesperam*, & non ultra. Nocte enim ingruente tempus tacendi est, tempus vacandi, & videndi quam dulcis est Dominus. Deinde hac hora præparandus est locus, in quo animus cum Deo quiescat sancti Regis exemplum imitando, qui per diem assiduis regni curis distractus die peracto quasi quoddam Completorii rudimentum describens dixit *p: Si ascendero in lectum strati mei, si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitacionem, donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob*. Sed ubi inquit locum Domino præparabo? *Quæris ubi? In teipso: Deliciae meæ, dicit Dominus q, esse cum filiis hominum*. Audi autem ipsum designantem sibi locum. *Quis est iste locus quietis meæ? Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperulum, & contritum spiritu, & tremorem sermones meos r?* Si tale fuerit cor tuum, locus gratissimus Domino factum est. Denique quis non studeat adversus potestates tenebrarum, hac hora potentius armari, quarum noctu major est vis? Sunt verò hæc arma specialis ad id oratio, aquæ lustralis aspersio, Prælati benedictio, & solemnis B. Mariæ invocatio.

2. Unum addiderim, turpe admodum esse invidenter hoc tempus transigere, quo totius diei acta ad censuram revocare debemus, finemque nostrum Domino cum lacrymis commendare. Morti enim initiamur cum dormire incipimus, ait Plutarchus: pallimque Auctores primæ noctæ & somnum vocant mortis fratrem. Quia videlicet, ut in libro de resurrectione scribit Athenagoras, similia accidunt sopitis, & defunctis. Apud Pausaniam in Eliacis in Cypseli Tyranni monumento efformatum legitimus simulachrum noctis cum duobus infantibus, nigro uno, candido altero cum mortis, ac somni epigraphæ. Dormiunt mortui Deo, sicut dormientes velut mortui sunt nobis. Locus sacer, in quo ossa mortuorum requiescunt Græco vocabulo cœmeterium, hoc est dormitorium dicitur à κοιμίζω, quod est dormio, & communiter in sacris literis dormire dicuntur, qui felici securitate in Domino moriuntur. Hinc teste Amalario *u*, aptatur quodammodo officium Completorii commendationi,

o *Psalm. 103. p Psalm. 131. q Prov. 8: 31. r Isai. 66: 2. t Plutar. de consol. ad Apoll. t Homer. ll. 14. n. 231. Moschus, & Theocr. Idyl. 3. Virg. 6. An. Sen. Herc. jur. act. 4. & alii. u Amalar. l. 4. cap. 8.*

quã se homo commendat Deo, quando transit de sæculo: petimus enim dimitti in pace, & spiritum nostrum in manus Domini commendamus. Sic optimo fine claudimus diem, si nostri quoque finis recordamur. Hac autem recollectione nil efficacius ad traducendas hominum mentes à scelere ad virtutem, ut si benè animo concipiatur, omnem hominem quantumvis barbarum horrore percellere, & ad meliorem frugem convertere possit. *Statutum est omnibus hominibus semel mori: & in quocumque loco ceciderit lignum, sive ad Aquilonem, ibi erit x*. Quis verò hæc audiens, & credens non perhorrescat? Momento vivimus, momento rapimur, & quidem momento inevitabili, unde pendet æternitas. Rectè priscus Satyricus *y*:

Heu, heu nos miseros quam totus homuncio nil est!
Ergò dum licet benè vivere studeamus. Sat dictum de Completorio. Jam tacendum, & quiescendum est. Hoc est autem summè, & perfectè quiescere, ait Richardus Victorinus *z*, à Creatoris pia laude nunquam cessare.

x *Ad Hebr. 9: 27. Eccles. 11: 3. y Petr. Arbitr. z Richar. lib. 2. in Apoc. c. 2.*

CAPUT XII.

De Officio Parvo B. Virginis.

§. I.

Quam difficile sit de Maria laudibus scribere. Cur negotium omnium seculorum dicatur esse. Ejus cultum semper viguisse. Ad ipsam Beatam Virginem deprecatio.

IN celebrandis Beatissimæ Virginis MARIÆ præconiis tot jam sudarunt ingenia, tot sunt attriti calami, tot manus & mentes occupatæ, ut, si ejus honori conscripta volumina in unum congregarentur, insignem se solis constituerent Bibliothecam. Pia quadam emulatione omnis natio, quæ sub cælo est, juvenes, & virgines, senes cum junioribus in recensendis Mariæ laudibus qua ligata, qua soluta oratione decertasse videntur. Sed ut devotus fuerit, gratulæque Deo generosus eorum conatus, quicquid tamen de ineffabili meritorum ejus prærogativa manu scriperint, ore protulerint, mente conceperint, stilla stultæ est, momentum stateræ, gutta roris antelucani; ut non minus de illa, quam

E e e e

quam de Filio ipsius Domino nostro illud pleno ore decantare possimus, *Tibi silentium laus a*: postitque facilius immensum pelagus exigua serobe concludi, quam omnium hominum, & Angelorum vocibus Mariæ laudes exhauriri. Quis Reginae cœlorum potentias loquetur, auditas faciet omnes laudes ejus? Major est enim omni laude, omnemque exuperat modum, quæ omnium decus creatorarum excellentissimâ dignitate transcendit. S. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus sermonem de hac Virgine habiturus sic exorditur: Si palmo metiri terram possumus, ac funiculo mare circumscribere: si cubitis cœlum continetur, & stellarum numerari copia potest: si guttæ pluvie, tellurisque glebæ, ventorumque impetus, atque arenæ comprehenduntur, certè poterit quod in manibus est argumentum comprehendere. Arnoldus Abbas Bonævallensis in initio Tractatus de laudibus Deiparæ hæc habet: Si linguis hominum loquar, & Angelorum, nihil dignè, nihil propriè de sanctæ, ac perpetuæ Virginis Matris Christi Mariæ gloria eloqui poterò, quia verè in laudibus ejus modulandis non invenies organum, & hebes est cujuscumque subtilitatis ingenium. Res mira, & inaudita, Mater Virgo, Verbum caro, Deus homo! Quis in tam celebri miraculo fileat! Item quis hæc prædicare sufficiat? Scimus quidem supra nos esse hoc aggredi, sed ille in cujus sacro utero Verbum caro factum est, locutus de Verbo conciliat verbum: nec fas est muta esse gaudia Ecclesiæ, ubi implente nos Verbo hoc habemus in mente, quod mater in utero. S. Amedeus *b* ex Abbate Alæcumbæ Episcopus Lausanensis magis Virginis Encomiastes, Omnis sancta, inquit, & rationalis anima investigans cœli secreta mysteria, & distinguens ordines supernorum spirituum invenit primam post Redemptorem illam in mulieribus benedictam, illam plenam gratia, quæ Deum genuit, & virginitatis gloriam non amisit. Hæc Virgo beata omni luce clarior, omni suavitate gratior, omni que potentatu sublimior totum mundum illuminat, & unguenti optimi perfusione innovans omnia Cherubim, & Seraphim agmina potestate transcendit, & majestate. Solus igitur Deus, cui soli secunda est, eam digni poterit encomiis honorare, qui ad tantam dignitatem humilem, & parvulam sublimavit, qua majorem ipsa Dei omnipotentia creare non potest. Hoc unum est, in quo nec primam similem visa est, nec habere

sequentem, ut unum eundemque Filium cum Deo Patre meruerit habere communem. Hæc illa mulier est olim in Paradiso promissa, quæ caput serpentis antiqui Dei virtute calcavit. Hæc illustris illa mulier præ cunctis mulieribus benedicta in igne, & rubo; in virga, & flore; in rore, & vellere antiquis Patribus præmonstrata. Hæc arca mystica testamenti, aureum propitiatorium, scala Jacob, virga Jesse, thronus Salomonis, arcus fœderis, janua Paradisi. Hæc fons irrigans universam terram, hæc aurora veri Solis prænuntia. Hæc salus universorum, totius mundi conciliatrix, inventrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis. Hæc reparatrix protoparentum, posteriorum vivificatrix, vera mater salutis, vera mater viventium, desperantium salus, miserorum solatium, afflictorum refugium, spes unica peccatorum. In ipsa omnis gratia vitæ, & veritatis: in ipsa omnis spes vitæ, & virtutis:

Sola fuit mulier, paruit qua janua letbo,

Et qua vita redit, sola fuit mulier c.

Sub ejus umbra qui pauperit in æstu vitiorum refrigerium inveniet, in pressuris sæculi umbraculum, in laboribus quietem.

2. S. Bernardus *d* in Mariæ laudes semper effusus eam *Negotium omnium sæculorum* aptissimo profus, ac singulari titulo nuncupavit. Ipsa enim tanquam mediatrix fidelissima omnium negotia in cœlesti curia procurat. Ipsa una omnium negotium est, quæ sola potuit omnia sæcula occupare, quæ magnum negotium sæculorum omnium ingeniis facessivit. Sed consultius est dulcissimi Doctoris lacteam orationem audire: lac merum loquitur, quod ab uberibus Virginis insigni privilegio suxit. Ad Mariam sicut ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium sæculorum respiciunt, & qui in cœlo habitant, & qui in inferno, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequentur, & nati natorum, & qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in cœlo, ut refarciantur; & qui in inferno, ut eripiantur; qui præcesserunt ut Prophetæ fideles inveniantur, qui sequuntur, ut glorificentur. Ed beatam te dicunt omnes generationes Genetrix vitæ, Domina mundi, Regina Cœli. Omnes inquam generationes, quæ omnibus generationibus vitam, & gloriam genuisti. In te enim Angeli lætitiâ, iusti gratiam,

c. Tureius Rufus in collat. vet. & novi Testam. d. Bernæ. serm. 2. de Pent. cost.

a. Psal. 64. ex vers. Hebr. b. Amed. hom. 1.

pœccatoris veniam invenerunt in æternum. Merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotens quicquid creaverat recreavit. Apud Græcos omnibus sacris Hymnis, de quocunque argumento sint, Therocion, in laudem Deiparæ adjungi solet, ac si minimè congruum esset ex aliis capitibus Deum laudare hoc prætermisso. Jodocus Coccus omnium sanctorum Patrum diligentissimus excerptor toto libro tertio tomi primi sui Theauri Theologici quicquid à Græcis, & Latinis Patribus de beata Virgine præclare dictum, & excogitatum fuit in unum collegit. Theophilus item Raynaudus vir infinitæ lectionis omnes titulos B. Virginis ex sanctis Patribus excerptis, & ex iis librum confecit, quem inscripsit Nomenclatorem Marianum. Possunt autem iidem tituli valde locupletari ex Menæis aliisque libris Ecclesiasticis Græcorum, quod egregiè præstitit vir eruditus Simon Wangnereckius in sua Pietate Mariana Græcorum edita Monachii. Multa quoque collegerunt ad B. Virginis laudem pertinentia præclari & noti Scriptores Petrus Antonius Spinellus in libro quem inscripsit Maria Deipara thronus Dei; Aloysius Novarinus in Umbra Virginea, & Joannes Baptista Novatus in opere de Eminentia Deiparæ e. Demum in colenda Virgine nemini cedit hoc sæculo vir religiosissimus Hypolytus Maraëcius Lucensis; nam præter varia Latinorum, Græcorumque opuscula de ipsa Dei Genitrice quæ in lucem emisit, & notis illustravit: præter Bibliothecam Marianam in qua recenset summa diligentia omnes qui de beata Virgine aliquid scripserunt: Edidit etiam Prophetas Marianos, seu de Prophetis Mariæ Præculturibus: Apostolos item, & Pontifices Maximos Marianos, Purpuram Marianam, Antistites, Fundatores, & Religiosos Marianos, Palmam Marianam, Lilia Mariana, Heroides Marianas, Cæsares, Reges, & Principes Marianos: habetque prælo paratam Polyanthem Marianam, & alia multa, quibus bene mereri, de cultoribus Virginis non cessat. Istos consulat Lector, qui eximias Mariæ laudes noscere cupit, non eum pigebit legisse.

c Videndi etiam Joan. Bonifac. in historia Virginal. Petrus Canisius lib. quinque de Deipara & aliis innumera-
rabiles.

M E T R U M X X V.

Virgo Regina polorum,
Summo quæ proxima Regi

Mundi moderaris habenas,
Huc è celsa æthereis aula
Descende, & discipe mentis
Rutilo splendore tenebras
Meritas tibi promere laudes
Amor est, cupioque per omnes
Te dignos currere honores.
Aps, ut studiosa, per arva
Quæ circum ludit Hymetti,
Non uno è cespite florum
Carpit fragrantia mella:
Sed lati plurima veris
Præguans munera, rorem
Depascitur arvia cali.
Laudes sic ipse, tuasque
Celebrabo carmine doctes,
Si tu, dulcissima Virgo,
Lucem digneris, & æstum
Tenebroso infundere cordi.
Tu nostræ es gloria stirpis
Tu lux, tu vita, decusque,
Hominum spes certa, tuumque
Observant omnia nutum.
Placido me respice vultu
Inopem, incertumque salutis.
Da veri cernere sedem
Cecâ caligine pulsâ.
Duce te mihi gratia semper
Divina aspiret, ut omni
Deterga ærugine culpa
Puro tibi pectore possim
Canere hymnos, pangere versus.

3. Semper Deiparæ cultum in Ecclesia viguisse, ut cætera desint argumenta, ex hoc potissimum conjicere licet, quod nullum ejus principium ostendi potest. Nam nec Pontificis alicujus decreto, aut Concilii sanctione, nec consuetudine aliqua, cujus sciatur origo, introductus fuit, sed omni ætate, omni tempore semper fideles cœli Reginam summo honore prosequi, & venerari consueverunt. Hæc enim ab æterno prædestinata, & prælecta à Deo fuit, ut arcanum Incarnationis mysterium in ea perficeretur. Hanc nascituram promisit Deus statim post lapsum primi parentis, cum serpentis malignitati iratus dixit, *Ipsa conteret caput tuum.* Hanc venerabiles Patriarchæ & sanctæ mulieres veteris testamenti ante & post diluvium multiplici allegoria præfiguraverunt. Hanc Prophetæ futurorum præscii vaticinante præconio prædixerunt: inter quos Hieremias, cum in Ægypto exularet, ejus immaculatum puerperium sacerdotibus

E c c c c 2 dotibus

dotibus idolorum indicasse dicitur, ut Auctor synopsi de vita, & morte Prophetarum, sive fuerit Dorotheus Martyr, sive alius recentior, qui fuit Romæ Abbas, & Epiphanius f. Episcopus asseverant. Etiam ab Ethnicis, & Turcis eam coli, & celebrari docet Joannes Bonifacius g in historia Virginali. A fidelibus autem Catholicæ, & orthodoxæ Ecclesiæ speciali cultu hyperdulia adoratam fuisse ab ipso Ecclesiæ ortu usque ad hæc tempora innumeri Scriptores testantur, quorum testimonia, & auctoritates si ex scriptis ipsorum excerpere, & hic inferere vellem, rem ineptissimam facerem, nam & immensi id operis foret; & materiam ab aliis dudum præoccupatam attingerem, quorum diligentia, & eruditioni quidpiam adicere non præsumo. Optimos quosque profert Canisius h singulorum dicta perpendens, & ex his sectarios convincens. Incipit autem à D. Laurentio Justiniano, tum servata temporum serie ad anteriora secula ascendens fide dignissimis auctoritatibus evincit, in religiosa Matris Dei veneratione retinenda, & promovenda magnum semper fuisse totius Ecclesiæ consensum in omni natione quæ sub cælo est. Frustra convellere hunc cultum oblatrantes Hagiomachi, & Iconoclastæ conati sunt. Viguit, semperque vigebit in æternum & ultra B. Virginis veneratio, & portæ inferi non præ valebunt adversus eam. Quis enim post Deum ita generis humani curam gerit? quis nos ita tuetur in afflictionibus, liberat à periculis, præservat à malis?

4. Ideo ad te, gloriosissima Virgo, omnium fidelium corda suspirant, omnium oculi respiciunt, omnium vota confugiunt. Te celebrant omnes linguæ, te laudant omnes populi, & beatam te dicunt omnes generationes. i Gloriosa dicta sunt de te, sed adhuc locus est tuæ laudationi, adhuc in tuis laudibus balbutit omnis lingua. Non enim sunt loquelæ neque sermones, quibus amplitudo gloriæ tuæ ad plenum valeat explicari. O magna, o pia, o multum amabilis Maria, tu nec nominari quidem potes, quin accendas: nec cogitari quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine divinitus tibi insita piæ memoriæ portas ingrederis. Et nunc sequimur te, o Domina, ex totis præcordiis vociferantes ad te, adjuva im-

f Epiph. in vita Hieremia. g Bonifac. lib. 2. cap. 16. h Canisius lib. 5. de Deip. cap. 27. & seq. i Ebertus in laud. de B. V. inter opera D. Bernar. li. 3. c. 7. Alex. bom. adv. Nestorium.

becillitatem nostram, aufer opprobrium nostrum. Tibi revelamus cum fiducia causam nostram, quia cæli & terræ mediatrix es, peccatorum refugium, salus pereuntium. Per te sancta Trinitas in universo orbe glorificatur; per te cælum exultat, lætantur Angeli, fugantur demones: per te prolapsum plasma rursum in cælum subvehitur: per te gentes adducuntur ad poenitentiam: per te fundatæ sunt Ecclesiæ, destructa infidelitas: per te clausa sunt tartara, apertæ sunt fores Paradisi:

Salve sancta parens, enixa puerpera Regem,
Qui cælum terramque tenet per secula, cuius
Imperium sine fine manet, quæ ventre beato
Gaudia matris habens cum virginis honore,
Nec primam similem visa es, nec habere sequentem.
Sola sine exemplo placuisti samina Christo. k

Tuo interventu, benignissima Mater, & nos Christo placeamus, ut te perducete post hujus mortalitatis cursum ad eum perveniamus, qui ex te pro mundi redemptione carnem suscipere dignatus est, teque in supremo gloriæ folio tanquam nobilissimam inter omnes creaturas super choros Angelorum exaltavit.

S. I I.

Officii parvi B. Virginis memorabilis institutio. Ejus origo antiquior, quam vulgus putet. Deipara encomia, & ad eam salutatatio.

1. **T**Ametsi Ecclesia primi temporis tum publicis, tum privatis opplorationibus Deiparæ auxilium quotidie flagitare, eamque erectis templis, festisque diebus ejus nomini attributis venerari consueverit; usus tamen recitandi preces ejus horarias non tantam videtur præ se ferre antiquitatem, sicut officium Defunctorum, de quo capite sequenti disseremus. Enim verò si generales Ecclesiæ Synodos, quarum est cunctis fidelibus leges imponere, sedulo dispiciamus, hujus officii celebratio indicta est post mille, & amplius annos à Christi nativitate in Synodo Claromontana. Institutionis hujus occasio ex Ecclesiasticis Annalibus hæc est. Anno Domini 1095. l Urbanus Secundus Romanus Pontifex ægrè ferens Christi incunabula, ejusque sepulchrum ab infidelibus Turcis omni genere contumeliarum affici, in generali Concilio apud Claromontem in Gallijs celebrato bellum sacrum in-

k Sedulius l. 1. oper. paschal. | Bayen. 1095. num. 50.

indixit, & divino spiritu percitus classicum potenter intonuit toto penè occidentali orbe pro fide Christi ad arma concurrente. Ut autem res difficillima, & hætenus intentata optatum consequeretur effectum, optimum duxit sacrosanctæ Virginis precibus sibi Deum conciliare. In cuius rei gratiam rogata Patrum sententia sancivit, ut ejusdem sanctissimæ Virginis officium jam à quibusdam Monachis frequentatum ab illis deduceretur ad clericos, qui piè susceptum onus singulis diebus persolventes Dei Matrem exorarent, quò ejus aspirante gratia fidelis populus in tantis discriminibus subeundis divino præsidio muniretur. Quod officium ea occasione institutum tanto deinceps studio propagatum fuit, ut ipsi etiam laici cum magno gratiarum scenore illud soleant frequentare. Ex dictis error quorundam convincitur, qui Urbanum Secundum primum harum precum faciunt auctorem, cum earum promotor, non institutor, quod natum & educatum in claustris Monachorum fuerat, in lucem gentium sapienter eduxerit. Tolerabilior aliorum error videtur sacræ hujus institutionis originem ad Petrum Damiani referentium, qui paucis annis ante Synodum Claremontanam diem clausit extremum. Nam & hic clarissimus vir monasticorum rituum propugnator accerrimus est, qui in Annalibus Ecclesiasticis *m* virgineam synaxim instituisse narratur. Id autem in suo quodam Cœnobio divinitus confirmatum idemmet eleganter describit epistola *n* ad suos Eremitas Gamugnenses. Statutum, inquit, erat, atque jam per triennium ferè servatum, ut cum horis Canonicis quotidie B. Mariæ semper Virginis officia dicerentur. Erat autem inter eos Gozo habitus monachus, reprobæ quidem vitæ, sed dicacis, & accuratæ facundiæ. Hic cœpit conqueri satis superque sufficere quod sanctus præcipit Benedictus, nec novæ adinventionis pondus debere superponi, nec nos esse antiquis Patribus sanctiores, qui videlicet hæc superstitiosa, & supervacanea judicantes psallendi nobis metam, omnemque vivendi regulam præfixerunt. Hac sanè debere nos esse contentos, ne ab illa incautius declinantes per anfractus, & invia ducamur errorum. Quid plura? Contra Reginam mundi præliari visus est; & confecit. Ad hoc nimirum fratres versuta machinatione pellexit, ut solitas B. Mariæ laudes ulterius non offerrent. Sed ò divinum judicium à nostræ pravitate intuitu non

m Idem anno 1056. num. 66. *n* Pet. Dam. ep. 120. qua est 32. lib. 6.

dormitans! Mox enim adversus præfatum Monasterium tot adversitatum grandines, tot undique bellorum, atque confictuum exortæ sunt tempestates, ut ipsis quotidie Monachis minaces gladii necis exitum intentarent. Quia ergo Matrem veræ pacis de suo Monasterio projecerunt, dignum est, ut inquietis calamitatum, tribulationumque procellis atque turbinibus agitentur. Quæ fratres illi vera probantes tandem ad cor redeunt, pavimento se humiliter sternunt, ac perceptâ poenitentia nunquam se de cætero neglecturos solita Genitricis Dei præconia unanimiter pollicentur. Mox itaque tanta serenitas rediit, ut extunc usque hodie jucundæ pacis otio perfruantur. Qui ergo faciliè seniorum suorum statuta convellunt, ista considerent, & ne divini furoris super eos gladius veniat, non sine causa formident.

2. Ex hoc exemplo, quod vir disertissimus pluribus verbis exequitur, occasionem sumpsere nonnulli asserendi officium Deiparæ in venerabilis viri Monasteriis incœpisse. Sed ne illi hac in re primatum deferam, faciunt Scriptores vitæ ejus graves, & fide dignissimi Joannes Monachus *o* ejus discipulus, Joannes Antonius Flaminus Forocorneliensis *p*, Augustinus Fortunatus Camaldulensis *q*, & Hieronymus Rubeus *r*: Hi enim uniformiter asserunt officium D. Virginis à B. Petro non institutum, sed restitutum, ut, cujus desuetudo paulatim irreperat, ipso procurante ad pristinam observantiam revocaretur. Et ne lectorem diutius protraham, in utraque Ecclesia Græca, & Latina horas S. Mariæ institutas invenio trecentis, & amplius annis ante Damianum. Et è Græca quidem Episcopus Beluacensis *s* testem profert Joannem Presbyterum Damascenum, de quo sic scribit. Joannes Damascenus in amore Dei, ac gloriose matris ejus se exercens monachalem habitum assumpsit, virgoque permanens Reginæ Virginum horas quotidie studiosissimè decantabat, factusque Presbyter in ejus honore Missas devotissimè, ac frequentissimè celebrabat. Porro vivebat Damascenus anno Domini 728. cujus officia de B. Virgine ritu Græco per totum annum extant M. SS. in Monasterio Cryptæ ferratæ in agro Tusculano. E Latio autem testem

Eeeee 3 habeo

o Jan. Monach. c. 15. *p* Flamin. post med. *q* Fortunat. hist. Camaldul. lib. 5. *r* Rubeus hist. Ravennat. lib. 5. *s* Vincen. in Specul. hist. lib. 17. cap. 105.

habeo Petrum Diaconum Cassinensem *r.* Hic in regulam S. Benedicti insignem commentarium composuit, quod Romæ manuscriptum asservatur apud D. Constantinum Cajetanum: In hoc igitur libro verba faciens Petrus de Abbatis Cassinensis consecratione ait: Eo die Abbas nihil aliud nisi panem, & aquam comedit, & Canonica septem horarum officia in commemoratione B. P. Benedicti nunquam dimittat, salvo scilicet eo, quod in honorem sanctæ Dei Genitricis perfolvi consuetudo est, quod etiam generaliter sub districto præcepto Cassinensi Congregationi Zacharias Papa observare præcepit, constituens, ut totius anni tempore tam æstatis, quam hiemis ante nocturnale, vel diurnale officium mox ut fratres in choro convenerint, incipiant officium de S. Benedicto: & eo expleto inchoent officium, quod Regula præcipit, adjuncto etiam sanctæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ officio. Hæc Petrus, qui & alibi eandem institutionem ad Gregorium Secundum refert. At verò Gregorius, teste Baronio, Pontificatum inivit anno salutis 715. cui post Gregorium Tertium successit Zacharias. Antiquior igitur, quam vulgus hominum putet, hujus officii usus, & ordinatio est.

r. Pet. Diac. in Reg. S. Bened. cap. 64.

M E T R U M XXVI.

Virgo parens, utcunque polo me cernis ab alto,
Audi pulsantes sidera celsa preces.
Quod mea cumque sonat fidibus testudo canoris
Lenior è summis excipe, Diva, choris.
Tu sine labe nitens precibus sera crimina mundi
Diluis, & certam pandis ad astra viam.
Te duce tutaratis rapidis dat carbasa ventis,
Jussa cadit matu fracta procella tuo.
Te sine nec flores horti, nec gramina vales
Nec fruges campi, gratæque poma ferunt.
Te celebrant tartarique senes, juvenesque decori,
Et quibus invictis robore membra vigent.
Te teneri cantant pueri, innuptæque puella,
Gratus perspicua virginitate chorus.
Et tibi lactæoli, dulcissima turba, puelli
Truncatis recinunt carmina blasa sonis.
Te caelum, te terra colit, te pontus adorat,
Omnia te mundi vota, precesque petunt.
Melicet horrenda circumsonet ira Malea,
Demersumque minax obruat unda caput.
Dum pelagi rabies sævit metuenda, per ipsas

Eripies nantem me tua dextra neces.
Sive pharos, pontique jubar, navisque vocari
Ambigus nautis seu cynosura cupis.
Si me morisæro comburat Syrius aestu,
Afflet & ardenti divus ab axe calor.
Tu mihi tegmen eris, seu celso in colle cupressus,
Seu cedrus dici, seu cecobintus amas.
Bellica si armato circumstent agmina campo,
Si mille enses, specula mille petant.
Tu mihi, tu Virgo, diceis eburnea turris,
Quam nequit excussis rumpere flamma globis.
Si te sideribus noctu mea musa sugatis
Evocet, ut referas ore nitente diem,
Clavio aurora potis es tu sola tenebras
Discutere, & roseâ fronte aperire diem.
O tandem titulo gaudes quocumque vocari,
Huc ades, huc felix ad tua sacra veni.
Mille tibi spirant teneri suspiria cordis,
Mille calent aræ pectora mille gemunt.
Quaque patet tellus liquido circumflua ponto,
Mille tibi laudes, carmina mille sonant.
Scilicet horribili scelerum sub nocte sepultis
Tu rusitam præfers per vada caeca facem.
Celsaque caelorum referas penetrabilia genti,
Qua prope tartareis mensa peribat aquis.

3. Si ergo fratres mei, inquit Radulphus Ardens *u*, malignus spiritus nos infestat, si caro nos tentat, si mundus nos oppugnat, ad Mariam respiciamus, ad Mariam confugiamus, ad Mariam conclamemus. Ipsa est nostra singularis apud Deum advocata, adjutrix Christi in humani generis redemptione, *a* apex gaudii nostri, *b* dulcedo credentium animarum, *c* spes & anchora Christianorum. *d* Ipsa est arca sanctificationis, quæ manna cœlesti portavit; *e* capacitas illum capiens, quem nulla res capit; *f* scelum ejus, qui fecit cœlum; *g* receptaculum Divinitatis. *h* Ipsa est fons lucis omnem hominum illuminantis; *i* ortus solis, qui nullum ferre potest occasum, puteus aquæ semper viventis; *j* Bonum & lætitia generis humani, *k* Fons incorruptionis, fons misericordiæ, janua penitentia; *l* fons signatus sigillo totius Trinitatis, interemprix uni-

u Radulph. serm. in Annunt. a Richard. à S. Laur. lib. 2. b Jo. Geom. hymn. 3. c Richard. lib. 4. d Emman. Maximus l. 2. Turco gratia. e Georg. Nicomed. orat. de oblat. Deip. f Amphiloeh. or. in Deip. g Andr. Crete. orat. 1. de dormit. Deip. h Sergius Hieropol. orat. in Nat. Deip. i Chrysipp. orat. de Deip. k Apollinar. in fin. Tragad. Christi patientis. l Theosterict. in canone conciliariorio.

universæ hæreticæ pravitatis. *m* Ipsa est navis infitoris de longè portans panem suum; *n* mater clementiæ, & pietatis; *o* flos de spinis spinâ carens; *p* solatium eorum, qui affliguntur, ultio eorum qui vexantur; amictus eorum qui sunt nudi, quæ semper suis ulnis fovet Christianos. *q* Ipsa est fidelium fax, nutrix omnia nutrientis, omnia continentis comprehensio; *r* Rubus ardens, qui non exurit, revocatio Adæ, Evæ redemptio; *s* castitatis speculum, sigillum virginitatis; *t* tabernaculum non manufactum, id est non hujus creationis; *u* per quam omnia ad unitatem, & perfectam charitatem sunt redacta. *x* Ipsa est clypeus pugnantium contra invisibiles & visibiles hostes; cujus ope Christianos Principes de barbaris nationibus sæpè triumphasse refert Spinellus diffusè & ex antiquis Historicis, Niceta, Cedreno, Procopio, Nicephoro Gregora, Joanne Curopalata, Theophane, Zonara, Vincentio Beluacensi, & aliis recentioribus. Narrant, & alii *z* venerandam imaginem in clypeis olivæ pictam ad bellatorum præsidium: cujus item aspectu sanari morbos, fugari daemones, omnem auferri tribulationem quotidiana constat experientia.

4. Esto igitur protectrix nostra, Beatissima Virgo, & audi preces servorum tuorum ad te clamantium die ac nocte. Deprecare unicum Filium tuum pro excessibus multorum filiorum, ut per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis. Excuset apud ipsum integritas tua culpam nostræ corruptionis, & humilitas Deo grata nostræ veniam impetret vanitati. Copiosa charitas tua nostrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fecunditas gloriosa fecunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, Advocata nostra, tuo Filio nos commenda, tuo Filio nos repræsenta. Ecce procido coram te, ô benedicta, inventrix gratiæ, mater

m Sophron. homil. de assumpt. n. Idiota par. 14. cap. 39. *o* Goffrid. Pindoc. serm. 8. *p* Adam de S. Viêt. in prosa de Assumpt. *q* Eutychian. de penitent. Theophili *r* Method. or. in Hypap. *s* Theophan. hymno de Annuntiat. *t* Alanus in cap. 5. Cantic. *u* Dionysius Alexand. epistol. contra P. Samosat. *x* Epiphani. Constit. epist. ad Hormisdam. *y* Spinell. in Append. lib. de Deip. tract. 2. *z* Will. Maleb. lib. 1. histor. Angl. *z* Jac. Philipp. Berzomas in Suppl. Chron. lib. 9. *z* Ambros. Ausbert. hom. de Purific. Bern. serm. 2. Advent. Hildeous. lib. de virginitate Maria cap. 12.

salutis, procido, & humilior coram te, ut obtineas deleri facta peccati mei, ut jubeas muadari me ab iniquitate operis mei, ut facias me diligere gloriam virtutis tuæ, ut reveles mihi multitudinem dulcedinis Filii tui: ut des mihi loqui & defendere fidei sinceritatem Filii tui: concedas etiam mihi adherere Deo, tibi; servire Filio tuo, & tibi; Illi sicut factori meo, tibi sicut ancillæ Domini omnium. Illi sicut Domino virtutum, tibi sicut ancillæ Domini omnium. Illi sicut Deo, tibi sicut Matri Dei. Attende, & fac per gratiam quam invenisti, per prærogativam quam meruisti, & ne deseras sperantem in te. Ad te confugio singulare solatium cordis mei, ut te intercedente Jesus Christus Redemptor meus participem me faciat gloriæ suæ, qui te mediantefactus est particeps humanæ miseriæ & infirmitatis.

§. III.

Ritus officii explicatur. Ordo Cisterciensis specialiter Deiparæ dicatus est. Exhortatio ad implorandum in omnibus Mariæ nomen, & auxilium.

1. **I**N officii parvi B. Virginis recitatione idem ferè ritus observatur, quo solet majus officium recitari. Nam & septem Canonicis horis constat, & eodem Psalmorum, Antiphonarum, ac orationum numero expletur. Sola differt nocturna synaxis, quæ tres dumtaxat Psalmos habet, totidemque Lectiones. Psalmi nocturni ritu Romano novem sunt, qui ter in hebdomada mutantur, ut notum est. Aliæ quædam Ecclesiæ eosdem semper recitant, quos Romani die Dominico psallunt. Per horas dici Psalmi Graduales distribuuntur. Monachi verò quibus diebus psalmos graduales juxta regulam S. Benedicti ad horas officii majoris dicunt, in officio parvo ea capitula psalmi 118. illis substituunt, quæ à Romanis ad Tertiam, Sextam, & Nonam semper cantantur. Hujus ritus meminit Radulphus Tungrensis libro de Canonum observantia. Nescio quâ ratione hanc psalmorum distributionem mutarint, qui Breviarium Monasticum sub Paulo V. compilarunt, in utroque officio eosdem psalmos graduales repetentes. Sanè Cistercienses, & Cartusiani antiquum morem retinuerunt. In his Ordinibus laus virginalis officio majori semper præponi-

praepositur, excepto Completorio, quod postponi solet. Id verò Cartusienſibus divinitus revelatum fuiſſe narrat in Chronico vir probatæ fidei Petrus Dorlandus *b*: A Romanis autem ſemper officio majori poſtponitur, excepto Matutino & Vesperis. Hoc officium, inquit Radulphus, intermittitur aliquando propter temporis incongruentiam, ut in hebdomada Paſchali, & triduo præcedenti: aliquando ne bis dici videatur, ut quando ſervitium principale ſit de Virgine glorioſa: itemque in quibuſdam majoribus ſolemnitatibus. Sed Cisterciensẽs nunquam illud omittunt, nullaque dies eſt quantumvis ſolemnis, qua ſe eximant à laudibus B. Virginis tum publicè, tum privatim perſolvendis: quæ conſuetudo longiſſimi temporis præſcriptione firmata ad hoc penſum quotidianum ſub graviore culpa noſtros obligare certiffimum eſt, quicquid aliquis majoris ingenii, quam pietatis Auctõr in contrarium ſcribere auſus ſit.

2. Infinita ſunt Ordini Cisterciensẽi à clementiſſima Regina collata beneficia, quæ nunquam poterunt ejus alumni digna proſequi gratiarum actione, quantumvis ſtudeant multiplicatis obſequiis congruum illi exhibere famulatum. Ipſa Robertum *c* ſanctiſſimum Abbatem Ordinis inſtitutorem aureo ſibi annulo deſponſavit, hæc amoris exhibitione declarans ſe Matrem futuram Monachorum. Ipſa Beatis viris Alberico, & Stephano Roberti ſucceſſoribus albi coloris cuculam tradidit, habitusque formam præſcripſit, ut docet in Annalibus Cisterciensibus Angelus Manriquez *d*. Ipſa mellilloſum Bernardum Ordinis propagatorem virgineis laſtavit uberibus. Ipſa Monachorum detractores gravi cenſurâ compeſcuit, loca Ordinis moleſtantes acerbiffimè caſtigavit, ſe Ordinis Advocatam profeſſa eſt, vocavitque Monachos optimos amicos ſuos; illis pſallentibus, laborantibus, iter agentibus, agrotantibus, periclitantibus, morientibus aſſicit, apparuit, miniſtravit. Magni voluminis opus foret ſingula recensere, quæ in Annalibus *e* fuſius deſcripta reperiuntur. Ubi ſunt igitur, ſi qui tamen ſunt, filii Belial neſcientes quæ ſunt ſpiritus Dei, qui dicunt, Regina cœli non regnabit ſuper nos? qui videlicet malo ſpiritu inflati nullo nos præcepto adſtringi aſſerunt ad Virgineas laudes quotidie recitandas. Date viros, ut auditis tot Deiparæ erga nos benefi-

ciis ad meliorem frugem convertantur. Ordo noſter, ut Gregorius X. Romanus Pontifex ait in quodam Privilegio *f*; inter cæteras religiones ſingularitate devotionis glorioſæ Virgini ex primaria inſtitutione adſcriptus iuit. Omnes Eccleſiæ noſtræ in honorem ejuſdem Virginis conſecratæ ſunt, idque ab initio ſtatutum fuiſſe tum ex Cæſario *g*, tum ex antiquis diſſinitionibus conſtat. In quibus Eccleſiis, ne ipſi Virgini debitus cultus deeſſet, Patres noſtri doctrina & ſanctitate conſpicui decreverunt præter quotidianum officium, de quo ſermo eſt, in ſingulis etiam horis majoris officii B. Mariæ commemorationem fieri; ſinguliſque diebus ſacrum in ejus honorem à Sacerdote ad id ſpecialiter deputato celebrari. Non eſt autem omittendum hoc loco, quod narrat Cæſarius in fine libri ſeptimi dialogorum. Monachus quidam Ordinis noſtri Dominam noſtram plurimum diligens, ante paucos annos mente excedens ad contemplationem gloriæ cœleſtis ductus eſt; ubi cum diverſos Eccleſiæ triumphantis Ordines videret, de ſuo Ordine ſolicitus, cum ſtare & circumſpiceret, nec aliquam de illo perſonam in illa gloria reperiret, ad beatam Dei Genitricem cum gemitu reſpiciens ait: Quid eſt, ſanctiſſima Domina, quod de Ordine Cisterciensẽi neminem hic video? Quare famuli tui, tibi tam devotè ſervientes, à confortio tantæ beatitudinis excluduntur? Videns eum turbatum Regina cœli reſpondit: Ita mihi dilecti, ac familiares ſunt hi, qui de Ordine Cisterciensẽi ſunt, ut eos etiam ſub ulnis meis foveam. Aperienſque pallium ſuum, quo amicta videbatur, quod miræ erat latitudinis, innumerabilem multitudinem Monachorum, Converſorum, & Sanctimonialium illi oſtendit: qui nimis exultans & gratias referens ad corpus rediit, & quid viderit, quidve audivit Abbati ſuo narravit. Hæc Cæſarius. Scio quidem haud diſſimilia de aliis quibuſdam religioſis Ordinibus narrari; ſed ut integrum cuique maneat ſuum decus, Ordo certè Cisterciensẽis de ſingulari Domine noſtræ protectione poteſt non inſipienter gloriari.

3. Diutius morarer in hoc argumento, ſi poſſem cum Damasceno Auguſtiſſimæ Virgini ejuſque dignitati novos hymnos promittere: aut ſaltem auferem cum Ephrem orare, & dicere, Dignare me laudare te Virgo ſacrata; ſed videns paupertatem meam, & memor imbecillitatis meæ,

b Dorland. lib. 4. cap. 1. *c* Otho Molifmeni in vita Roberti. *d* Ann. 1103. cap. 1. *e* *2*. *f* Cæſar. lib. 7. cap. 6. *7*. 42.

f Privileg. 43. *g* Cæſar. lib. 1. cap. 1.

meæ, ejus præconia quibus impar omnino sum tacitus præteribo, non audens præ confusione, & conscientia sordium meorum os aperire. Nomen autem ejus sanctum & venerabile cum tremore invocabo, ut propicia mihi sit Mater misericordiæ, & reficiat languentem animam meam. Audito hoc nomine ad spem peccator erigitur, reficitur mens justi; ridet terra, gaudet cœlum, lætantur Angeli, Dæmones contremiscunt. Sunt qui quotidie hoc nomen venerentur recitatis quinque psalmis quorum literæ initiales Mariæ nomen efficiunt, præmissâ singulari Angelicâ salutatione. Psalmi sunt isti; *Magnificat, Ad Dominum cum tribularer, Retribue servo tuo, In convertendo, Ad te levavi oculos meos.* Insigne de hac re miraculum ex Beluacensi, & Cantipratano refert Spinellus in fine capituli quarti. Optime Franco Abbas b. Post singulare nomen Jesu Christi, quod est super omne nomen, nullum aliud nominatur, unde tantum gratiæ, tantum spei, tantum suavitate, tantum consolationis piæ mentes concipiant. Quotiescunque enim dulcissimum nomen MARIA amatores illius audiunt, toties ex pio auditu, & suavitate auditi nominis nescio quid inenarrabilis jucunditatis intus trahunt. Nomen namque Mariæ mirum quid suave, ac divinum in se continet, ut cum sonuerit amicis cordibus amicis suavitate odorem spiret. Et mirum illud est de nomine Mariæ, & valde mirum, ut millies auditum semper audiatur quasi novum. Concludo hæc dulcissimâ Parænesi devotissimi Patris Bernardi; Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam. Ad Patrem verebaris accedere, solo auditu territus ad folia fugiebas. Jesum dedit tibi mediatorem. Sed forsitan & in ipso majestatem vereare divinam, quod licet factus sit homo, mansit tamen Deus. Advocatum habere vis & ad ipsum? Ad Mariam recurre. Exaudiet utique matrem filius, & exaudiet filium Pater. Hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suavis est, plena pietatis & gratiæ, plena mansuetudinis, & misericordiæ. Ideoque modicum istud, quod offerre desideras, gratissimis illis, & omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere

h. Franco in fine tom. 6. de gratia Dei. i. Bernard. serm. in Nativit. B. Mariæ serm. super signum magnum. serm. 2. sup. Missus est. & serm. 4. de Assumpt.

cura, si non vis sustinere repulsam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde: & ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens non devias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras. Ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris. Sileat misericordiam tuam. Virgo beata, si quis est, qui te invocatum in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. Nos quidem servuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, sed in hac potius nobis ipsis. Laudamus virginitatem, humilitatem miramur, sed misericordia miseris sapit dulcius, misericordiam amplectimur charius, recordamur sæpius, crebrius invocamus. Hæc est enim, quæ totius mundi reparationem obtinuit, salutem omnium impetravit. Ad hunc fontem sitibunda properat anima nostra. Ad hunc misericordiæ cumulum totâ sollicitudine miseria nostra recurrit. Sit pietatis tuæ ipsam, quam apud Deum gratiam invenisti, notam facere mundo, reis veniam, periclitantibus adjutorium, & liberationem tuis sanctis precibus obtinendo. Plena es gratiarum, plena rore cœlesti. Ciba hodie pauperes tuos, Domina, ipsi quoque catelli de micis edant, sed & camelis potum tribue de superfluente hydria tua, ut omnibus, qui dulcissimum nomen tuum cum laude invocant, per te, Regina clementiæ, gratiæ suæ munera Jesus Christus Filius tuus Dominus noster misericorditer largiatur.

CAPUT XIII.

De Officio Defunctorum.

§. I.

Cur oremus pro defunctis. Quadam de Purgatorio. Que peccata in eo puniantur. Voces purgantium animarum.

1. **N**on sine causa mater Ecclesia spiritum habens sponsi, & Dei sui post solemnem officii Divini recitationem specialem pro defunctis cursum instituit. Omnes enim filios pari complectens amore postquam Dei Optimi Maxima erga viventes beneficia debitis gratiarum actionibus diu, noctuque celebravit, misericordes oculos ad eos convertens, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis; eorum etiam spiritus

F f f f a t e r n o